

KUTAMBUKA MU ETAATA DYA KILOMBEENO KIPYA

Kwi

Douglas J Pettman



Eyi diobo ni muinda ku ngao yande, ni etaata mw'eshinda dyande

Bakwetu babadiki bafudiibwe, balume na bakashi ;

Bifundwe bya kumpala bwa uno mukanda, « **Kutambuka mu etaata dya kilombeeno kipy**a » wa mukuetu mufundibwe **Douglas Pettman** bibafundjilwe mu bipwa binunu bibidi 2000 !

Uno mfundjilo mupya mutekiibwe kwi bakwetu balume na bakashi ba mu ewumbo dyetu, na atupwandjikikisha shi dino eyendo ndipwandjikiile ku tuula kw'etaata , kumwanda wa bipungo abikumiina kutambuka mu etaata di'eyendo dy'eyi dy'Efile-Mukulu.

kufimisha kwa bino bifundwe nku kitshibwe ku Kananga **ku muulo ukile pa uno uleshibwe** ,fwalanga ya kufundjisha ngitushibwe ku maloongo atukongie twa muno mu ewumbo dyetu ,twa ku mputu na twetu atwe banabeene .

Fumu eela mwabi mu kuno kubadika.

Rolle, suisse

Le 12 05 2023

LUTUMBU

Nafuulanga kutumbula bangi bakuku bande bena Kilisto pa mwanda wa bukwashi bwandji mupete kwabadi, bwa kufunda kano kakanda kapeela. Bukwashi boso, bupwandjikiile pa kufunda kwa mukanda : Kubala ,kutaluula, malango na kwilumbuula pa kwi utuusha, bampe mu ku kumiina kwabo na nakumiina kutambula muntu oso a kwabadi.

Pa bitale bino bifundwe bya mu fwalase ; natumbula booso bepane na binangu byabo mu kwaluula kwa kano ka kanda. Natumbula pabula mukwetu mu Kilisto, Gérard Dalbousière, kubanga mu kupetekyelwa kwaye mu kwaluula na pa kufumankasha kwa kano kabuku mu edimi dya fwalase.

Kano kakanda kalulwe mu Kisongye mu Kabinda, mweshi wa mwanda mu 2024 kwi bakwetu bano :

- ✓ **Arthur NYINDU ASSANI,**
- ✓ **Esther KIMANKINDA YANGONGO**
- ✓ **Ivon KILUBA KIBAMBE,**

MITUE YAMYANDA YI MU KANO KABUKU

Kipindji	Kitwelelo	Mbadiko y'epupwa
1	Bu mbeedi bwa fumwetu Yesu Kilisto	
2	Bifundwe mulombodi a mwina kukumiina	
3	Mufubo wa Kikudi Eselele	
4	Kupona Kwa muntu	
5	Efile-Mukulu beele eyi	
6	Kutuula kwa mu kikitshino kwa kino kipwano kipya	
7	Kulangwila	
8	Kwilekena kwa lulangwilo lwa bena Isalele na lwa beena ku kumina leeko	
9	Kakongye- mweneno ako mukibungilo	
10	Bipeedi pamwanda wa Kakongye	
11	Kufubisha kwa bipeedi	
12	Mudimo mu Kakongye- bafubi	
13	Mifubo mu Kakongye- bakunkushi	
14	Bitungo bya pa bupenka	
15	Midimo ya bakwetu bakashi	
16	Kufubisha kwa bifutwe pa mwanda wa bipeedi	
17	Bitungo bya Kakongye	
18	Mufubo wa tshite a mifubo y'Efile-Mukulu	
19	Bafubi babapetele lwitanyino lwa bupenka lwa Fumu	
20	Katshiba tshiba(nfudiilo)	

KUTABUKA MU ETATA DYA KILOMBEENE KIPYA

KITWELELO

Kano kakanda kabaadi kalumbulwe na kepatshilo ka kukwasha na ku kankamika bakwetu balume na bakashi mu lukumiino. Kina mwanda tankya kutusha myanda yoso ilombane y'eyendo dya tupete mw'Eyi dy'Efile-Mukulu nya, anka penda bungilo ayo. Oso abadika mulume sunga mukashi ate kitshibilo kya kutambuka mu etaata dya Kilombeene kipya.

Kilombeene kikulu akilondo myanda ya bena Isaleele na batemuki muyile kubangila pa Isaleele. Mu ano mayi twi kulonga malambukishi ebungi pa mwanda wa lwendo (kutambuka) kwetu na mu muwawetu. Byabya, mu kilombeno kipya, kikudi'E-selelee mwitubikile atwe, elondo dya Fumu Yesu pa baadi pano pa senga mpa na mayi aku kankamika na kulambukisha pa mwanda wa bena kukimiina pa kipindji kyende ku lufu na lusangukilo lwa Fumu, mpa na pa kwaluka kwaye. Bu byatutengyela kwaluka kwaye ku kipindji na kipindji kyoso, atu kankamikwa bwa kwikala na muwa pa mwanda waye bu byadi mwituleshe mu kilombeene kipya. Su twalonda dino, eshinda, na kupa Fumu Yesu mbalo imu lombeene mu myuwa yetu, byabya atukekala na muwa bwa ntumbo yaye.

Pa bino, kepatshilo ketu ni nka ku bekyela na kushingika akikyebe kwitulungula kilombeno kipya kina wa kwitulungula na atukulupila, ku kankamika ba badiki beetu bwa kwi bi shushula abo bana bene mu bifundwe. Muloo wetu ta ngwa kwinupa kakanda kabofule kutaluula nya ; na penda ako ngi ka kutudila binangu, anka bya kulesha kipaso kilombeene ku kimba malango, na buludiki bwa bifundwe. Ngi kikile bushito ano mafuku, bu bibabidi mafuku oso kubanga pa bafikile Fumu Yesu pano pashi pa senga.

Twi ba shinkamishe'shi mawumbo ebungi ena kabukulu (bipikwa) bilikene ewumbo na dikwabo. Twi bya kushingula kwilekeena mu shaleelo abitekye lusa (buntu) bantu kwi benabo, anka bino bifundwe mbitadishwe mu kulongyesha kwa bifundwe bishi bya mpaka kwi bena kukimiina mwi Yesu Kilisto : mwanda tanudi booso bana b'Efile-Mukulu pa lukumiino mwi Yesu Kilisto. Mwanda anwe booso ba baadi ba batshishibwe bwa Kilisto, nwi bafwale Kilisto. Takwi sunga mwina yuda, sunga mwina Ngidiki, takwi sunga mpika, sunga mulungantu ; takwi sunga mulume sunga mukashi, mwanda anwe booso, nwi umune mu Kilisto Yesu » Bena Ngalateya 3 : 26-28. 13 Atutambuka pano pa senga « bu beeni na bena bena lwendo pa senga. 14. Mwand'ashi baaba abaakula yaya myanda abalesha patooka'shi bakwete kukimba ewumbo dyabo » Bena Ebeleo 11 :13-14. Mulami a mikooko ebuwa bakwile'shi : « Mikoko yande ayipusha eyi dyande, n'ami neyishinguule, ayo namu ayi ndondo » Yoano 10 :27.

Pa tukimbi bukwashi bya tudya kwikala na muwa bu bena Kilisto, pa bupeenka mu Kilombeene kipya, na tubebipete, tulondengye Fumwetu kushi kwi yalasheena.

KIPINDJI 1. BU MBEEDI BWA FUMWETU YESU KILISTO

Pa tu shinguula musuusa wa kumpala, bi myambi ya kulekielwa kwa milwisho yetu, kwikala na kufukama n'Efile-Mukulu na lukulupilo lwa bintu bya mwi'ulu lulombane, musangeelo wa kipandjilo awi tuusha na muloo. Muloo wetu wa kumpala ngwa kutentekyesha Fumwetu Yesu Kilisto bu yawa bepanine nameene pa mwanda wetu, yawa befwife na yawa basangukile. Binobino « mushaale ku mboko ibalume y'Efile-Mukulu » Bena Kolosayi 3 : 1, n'aye atudya kutula bu mbeedi.

Bena kukumiina aba kimbula misuusa yoso « Fumu Yesu Kilisto ». uno mutwe wa mwanda awuleesha bipindji bisatu :

1. AYE FUMU : ngi bya kwikala Yesu Kilisto kwi mwina kukumiina ooso ;

2. AYE NI YESU : eshina dya muntu muyile bifundwe ni Maana Efile-Mukulu. Byoso byatumuno pa mwanda waye na atulongo bwaye mu Mikandu ibuwa ayakula nka pa uno muntu : **Yesu**.

3. AYE NI KILISTO : ni mwasu (kipuna) kyadi nakyo. Uno mwaku wi mu ki NGIDIKI ku mwaku wa Ebelo « **MESIYA** ».

Tutaluule ino mitwe ya myanda anka mu milongo ilekeene :

AYE NI YESU : eshina dya bupeeka dya mwana Efile-Mukulu dibamupeelwe pa kufwala kwaye kwa mbidi « mwanda aye ana paashe mwilo waye ku milwisho yabo » Mateo 1 :21. Dino eshina abedyakula mu kina Ebeleo'shi « **Yoshwa** » mu kilombeeno kikulu na kipatulwilo kya'shi : « **ayikalayika na mupaashi** ». ngy'eshina adiwuku muntu pa senga shi ni Mwana Efile kwadidi aye afiki ku mawulu. Mu kingi kipatulwilo, adileesha mufubo ubafikile mu kulombasha pano paashi, bu muntu. Kunyima kwaye kutambulwa mwiwulu, Mpyele akula'shi « Elangyeeyi, na muntu oso akwanudi abatshishibwe mwishina dya Yesu Kilisto... » Mikitshino 2 : 38. Akupu, Mpyele akula dimo wa Yesu Kilisto : « Takwi kipandjilo mu ungi muntu ; mwanda namu takwi dingi eshina muushi mw'ewulu, dipeebwe munkatshi mwa bantu, byatudya kwikala bapashiibwe kwadidi » Mikitshino 4 : 12. Dino eshina dya muntu atudi bafule na kwi kitungo kya muntu ooso alongye bya ku uka Yesu bu Mupaashi aye leelo.

« Ngi bwa kini'Efile-Mukulu ba mukamishe bikile na ba mupeele eshina di kunundu kwa mashina ooso, bwashi mwishina dya Yesu enwi dyoso dimukunamine dya kipangwa kya mwiwulu na kya pa senga, na shi edimi dyoso dyakule'eshi Yesu Kilisto Fumu ku ntumbo y'Efile-Mukulu yaya » Bena fidipi 2 : 9-11. Mupaashi eetu Yesu, atumbishibwa binobino na akapete ntumbo yikata ku mafuku aakafiki. Twina kusepeela namu mu Yesu, mupaashi eetu.

Atu kamono'shi eshina dya Yesu, misuusa yooso ndilungene na Kilisto. Bino abitupa mpushisho yashi muntiu atudi bakanye pa senga n'aye umune na yawa bafikile mwiwulu na balukiile mwanka.

AYE NI KILISTO : Fumu Yesu awukibwa bu « **Kilisto** » Kini kipatulwilo « **Mushingwe mwimu Efile- Mukulu** » Mesiya. Mu bifundwe, muntu mushingwe mwimu, ekuanka mu bipindji byoso pa mwanda wi pa bwawo. Mufubo wilekeene wa kulombasha, kitungo kya kulombasha sunga kitungo kya kukita. Nani baadya kulombashidiila mikamiko y'Efile-Mukulu yoso kwi muntu ? Nka peeda Mwana Efile-Mukulu, mu fudiibwe na nshaaye, yawa ee Efile-Mukulu nabene ngi mukumbeene kusangasha Efile-Mukulu. Mu kilombeeno kikulu, Mesiya ngyawa baadi mulayibwe, Fumu. Yawa baadi a kulombola mwilo waye. Sakadiya 9 :9 etulungula wa kufika kwaye : « sepeela na muloo ukata, songwakashi a mu siyona ; ela misase ya muloo, songwakashi aku

yelushaleme ! Talanga, Fumu obe afike koodi ; aye mululame na ena kipandjilo, mwiye na mukamine pa mpunda na pa kaana ka munda, kakinga ka mpunda mukashi ». buno butemuki bubaadi bukumbane mu Mateo 21:5.

Andele, mwiye, baadi mupwe kwakula'shi Yesu naanii paaye kulungula mukwabo Mpyele shi « lungula songwakashi a mu siyona shi : Tala Fumu oobe afiki koodi, mupopeele na mukamine ku mpunda na ku mwanaye ». « Tuba mono Mesiya (akipatuula'shi : Kilisto) » Yoano 1 :41.

Aku namu bena yunda baba sumbusheena Mesiya aabo ; bikudi bibi bibawukanga'shi aye nani : « na bikudi bibi namu bibatukile munda mwa bebungi ; na kwela misaase na kwamba'shi : we Mwan 'Efile-Mukulu ». Luka 4 :41. Sunga Fumu Yesu basashiile bu kamonyi bwa bikudi bibi pa mwanda bi bawukanga'shi aye ni Kilisto, bakuminiine bukamoni bwa Mpyele pa bakwile uno'shi « **we Kilisto Mwan'Efile-Mukulu atala(ena muwa)** » Mateo 16 :16 mwanda bambile Mpyele'shi « Na Yesu ba mwalulwile'shi : we a mwambi, Simeone a Yona, mwanda musamba na mase ta mbi kufumbwile (byabya) anka shami emu mawulu ». Mateo 16 :17.

Mutumiibwe Mpolo, ku katukila ku mufubo wa Fumu Yesu pa bitale mweneno Efile-Mukulu, akula mwanda wa mufubo wa kipandjilo kwi mushingwe mwimu' Efile-Mukulu, pa bupeenka mu mukanda waye kwi Bena Looma 8 shi : « anka Efile-Mukulu bashinkamisha kifulo kyaye na beene kwatudi, kwa mba'shi, pa batudi tukii balwishi, Kilisto bafwile pamwanda weetu ». Looma 5 :8. Mpolo eele kasele eyendo'shi : « Kilisto bafwile pa mwanda wa milwisho yeetu, muyile bifundwe, na bashiikilwe, na basangukile mwifuku dya kasatu, muyile bifundwe ». 1Bena Kolente 15 :3-4. Abikankamika na bikineemo bya kukumiina'shi ni Mwana'Efile-Mukulu, mushingwe mwimu aaye, Yesu Kilisto, bayipayile bukome bwa milwisho, a kabila lufu na afwisha kipandjilo bwa mwina kukumiina ooso. Muntu sunga umune te bya kwi bikumbasha bwa mwilo waye nya. « mwanda Efile-Mukulu ngumune na mwakwidi pankatshi a Efile-Mukulu na bantu, ngumune muntu Kilisto Yesu, be peene aye nabeene bu mulambu pa mwanda a booso. » 1Timote 2 :5-6.

Kui ungi mpatulwilo akino kino mwanda, Mu bifundjibwe tukongie na bangi bantu, atusangana shi ta mpenda shi mufubo wa Kilisto ngutale penda kipandjilo anka namu'ni ku **muwa wamwina kukumiina** paki Pano pa senga. Ta « Yesu » akwatshisha mwina kukumiina nya, anka bu muntu bwa Ikalayika bwa Kilisto, mushingwe mwimu'efile-Mukulu, yawa mupatulwe akishila, yawa atutala, mulombashe uno mufubo' Atukaleesha bingi bipindji bya bifundwe.

Paye kuleesha kineemo kyaye kya mukikudi, Mpolo afundjila bena ngalateya 'shi « Nemubambibwe na Kilisto, na tanaami ena muwa dingi, anka ni Kilisto ena muwa mwandji ; nabyandji mwikale binobino **mu mbidi** ne mwibiiikale mu lukumiino (lukumiino) kwi mwana Efile-Mukulu ; ba nfudile kifulo na bepanyine aye nbeene pa mwanda wande ». Ngalateya 2 : 20. Pa balekyele bena Ngalateya bulungatu bu baaba petele pa lukumiino mwi Fumu Yesu Kilisto na baalukiila ku bipukwa bya kala bya bena yuda, mutumiibwe Mpolo ebatentekyesha bino : « Anwe nwi balamunukye ku makasa ooso ekale mwi Kilisto ». Ngalateya 5 :4. Myambi yooso ya Mwana a Ikalayika Efile-Mukulu, mu muwa wabo w'efuku dyoso yibamiine.

Bena Efeso 3 : 14-17 : « *Ngi pa wawa mwanda ne mukuname manwi ande kumpala kwa Yaya E shaaye na Fumwetu Yesu Kilisto..... Byashi **Kilisto ashadidiile, pa lukumiino mu mashimba eenu** ;* » Nkupeta kini. Bena Kolosayi 3 : 1. : « su nu basangukile pamune na Kilisto, kimbayi bintu bii kwiwulu kwakwa kushaale Kilisto ku mbolko yibalume y'Efile-Mukulu » Ngi kwa tudya kutadiisha meeso eetu. Kilisto musangukye. Tukimbeyi bintu bi Ikalayika na kushimika bulungo bwetu kwanka. Byabya a bikaleesha kushintusheena mu muwa wetu w'efuku dyoso mu kufutaala binangu byentu ku myanda itwifungishe. Bya eyendo mwanda atufubila Fumu Yesu Kilisto (Bena Kolosayi 3 :24) na binangu byetu bibungibwe paadi.

AYE FUMU.

Kui bilesheho bibungi mwa tusangana eshina dya Yesu ndi badiibwe (dikumbashibwe) na eshina Fumu mu bipaso bilekeene. Mwakw wa mu ngidiki wa kyubishi ku dino eshina « Fumu » ni « Kudios » abi patula'shi kwikala na bufumu sunga matalwa. A ditemunaa kwi Mulambukishi sha kintu sunga yawa ena matalwa pa bintu byoso. Atusangana kino kitanyino « Fumu » kisangwe pamune Yesu Kilisto misuusa nkana isamombo mu kilobeeno kipya. Dikwete kuleesha bu'Efile bwaye mu Kilombeeno kikulu. Tutale mu Mateo 3 :3 « mwanda uno ngi muntu bakwilwe kwi mutemuki Esaya'shi : *« Eyi dya muntu eele musaase mu kabaka'shi : longamishaayi eshinda dya mwanana, lulamishayi tushinda twaye susaa »*

Eshina dya bu « Mwanana » Mulambukishi dibaadi adiditemunwa pa baadi Fumu na muwa kwi beeyi baye sunga nkwi bangi. Mwanana nabeene eyakwila mu Mateo 7 : 22-23 ; Maakoo 5 : 19 kuno kwitanyinwa bu Fumu aye nabeene bebikanyanga kwi bangi ; Yoano 13 : 13 « Nukwete kungitanyina bu mulongyeshi na bu Fumu, na anwakula kalolo mwanda byabya ngi byandji ». Akupu, be byakula, mu mwisambo a witanyinwa bu « Bulambukishi bwa Yesu ku mwengye » ; Luuka 6 : 46 : « Na mwanda kini anu ngitanyina shi Fumu, Fumu, na tanukitshi byangamba ? ». Twina kya kushingula'shi ano matalwa aye e mu uno mutwe wa mwanda. Akula aye na beene nka mu kino kipindji kimune shi : « Mwana a muntu namu ni Fumu a sabaato » Luuka 6 :5 Bu Fumu bwaye bubaadi nya ku sabaato.

Anka kunyima kwa lusangukilo, bukome bwa dino eshina bu bawukilwe kwi beeyi baye. Pabo kushinguula bukata bwa bu muntu bwaye, mwikeelo wabo nkushintushena. Yoano kipindji 20 aleesha binangu bya Madiya. Alungula Mpyele na Yoano shi « Babakasha Fumu mu nyembo ». Yoano 20 :2 kunyima, aluula ku lukonko lwa mikewulu pa mwanda wa kudila kwaye : « mwanda baba kasha Fumwami ». Yoano 20 :13. Amu wuuku eyendo nka byobyo. Ekumi dya ku batumiibwe baye baba mu mono nka kyakya kyolwa kimune n'aye kusanguka atubadika bino : « beeyi [Balongi] namu baba pushishe muloo pa baba mwene Fumu ». Yoano 20 :20.

Kwi Tomase shibaadi panka efuku dya kusanguka, babamulungula'shi : « Tubamono Fumu » Yoano 20 :25 kunyima a lubingo, Tomase baadi panka na bemoneene mpala na mpala na Fumu Yesu. Paye kumona bikokwelo bya misumandji ya mbidi ya uno muntu atala, baadi mushinguule bw'Efile bwaye na aluula' shi : « **Fumwami na Efile-Mukulu ande** ». Yoano 20 :28. Bwa Tomase binobino aye (Fumu Yesu) baadi na kya kwikala Fumu kukaasha bingi byoso.

Kunyimaa bufuku bushima bwa kuloba kushii ku kwata kantu, Mwenyi ku bukunkula bwa meema akata nkweba ba ndobeshi' shi elayi makondja ku mboko ibalume ya bwato. Ku bungi bwa mishipa yi baakwatshile Yoano bashinkamisha eyendo na balungula Mpiele shi : « Ni Fumu » Yoano 21 :7. Byabya pa ba betanyinwe bwa kundiya, atu badika bino : «na takubaadi mwiya suunga umune bamwipwishe'shi : Aweni ? Mwanda ba bawukanga shi Fumu » Yoano 21 :12.

Bi patooka shi beeyi babalungulanga ku banga papa ku mupa eshina dya bu : Fumu Yesu Kilisto na takwi mbalo sunga kunyi mu kilombeeno kipya mwi mwina kukumiina akula na kwitanyina ungi muntu oso bu Fumu sunga bu Mwanana baadi na kineemo nka kimune mu mashimba aabo.

Ngii pa byabya, Mpyele mu bulungudi bwaye bwa kumpala akula na kushinkamisha kineemo ky'aye shi : « Efile Mukulu bekeeshe Yesu aba nubambile ku nkuluse bu Fumu na bu Kilisto ». Mikitshino 2 :36.

Mu ino milongo, na ingi atulongo mu kilombeeno kipya ingi myanda y'eyendo ikata :

1. Fumu bupeeka naye abaapa kwi beeyi matalwa oso na butoshi. Kwani aye, batule mwadi myuwayabo yoso yishima, pa kwisamba na Koneliyo, Mikitshino 10 :36, Mpyele akula'shi : « aye ngi Fumu a boso ».
2. Fume naye ekumpla bwa muntu kwikala bu « Mufubi (mpika) a Yesu Kilisto » Looma 1 :1, Yuda 1.
3. Pabaadi Mpolo afundu kwi kakongye ka Bena Kolente kubaadi myanda ibungi ipatakane, baadi akula bino kwi kakongye : « Na nwibawushiibwe na lwitatulo, tanukyebe suunga kwidila maalo » 1 Bena Kolente 5 :

- 2, aleesha patooka kikitshino kya mu kikudi « mwishina dya Fumwetu Yesu Kilisto » 1 Bena Kolente 5 : 4. **Fumu nabeene mupwandjikiile kupeta mbalo yaye** mu kwi paana mu myanda yabo. kishingatshilo kya 4 akileshe : « na bukome bwa Fumwetu Yesu Kilisto » Kikitshino binobino kina matalwa anka su kyatshibwe mwishina dya Fumwetu Yesu Kilisto na ku bukome bwaye.
4. Kukokyelaku malango a Fumu akufwisha kukankamana na kufukama. Mu Mikitshino 16 :6-8, mutumibwe Mpolo baadi mukatshi a mashinda, tabaadi mushikamishe kalolo eshinda dya kwenda na takubaadi museese wi buwa. Bibadi bi mukalakashe bikata. Anka Fumu bamulungwile ku bufuku « Na pabamwene kimonwa., nka paapa tubakimbile bya kwenda ku Masedwane, tubawukile'shi Fumu betwitanyina mu kwibalambukisha ». Mikitshino 16 :10. Anka papa baba petele kukankamana bwa bu kukushi bwa Fumu !
5. Atumono dingi mu 2 Timote 4 :16-18, mwabi wakwikala mukankamishibwe na Fumu. Mu myanda yoso ibapetele Mpolo « anka booso babandekyele », akula dingi shi : « Fumu bemene pepin'ami na bankankamikile », myabi bungi kini ya yatudi nayo pa tukumiina Yesu bu Fumwetu !
6. Pa tushinguula eyendo Fumu, twina lukalo lwa ku **mulangwila**, baasha binangu baabafikile mu kutala Fumu aye bapu kutandjikwa na baaba mutwadiile bya buntu, « pakukunama, babamulangwidiile » Mateo 2 :11. Mutumibwe Mpyele bashingulwile bukome bwa Fumu na bukata bwa mulwisho waye : Na Simeone Mpyele, pakumona byabya, bapoone ku manwi a Yesu na kwamba'shi: Fumu Katuka kwandji, mwanda wandi muntu mulwiishi » Luuka 5 :8 . Umune a ku bena suudi, baadi mupashibwe, balukile kwi Fumu, atubisha Efile-Mukulu n'Eyi di bukopo : « Na baponeeshe mpala yaye ku ngawo ya Yesu, bamutumbwile » Luuka 17 :16. Mutumibwe Yaono, baadi muwukye Fumu pa senga kukila boso, bamwene « muntu mwifwaneene Mwana a muntu » Bakwiile'shi: Ami, ...na nena muwa; na naadi mufwe; na talanga, nena muwa ku bipwa na bipwa ».Yoano etulungu bibaadi mukite : « napoone ku ngawo yaye bu mufwe » Kileseso 1 :17-18.

Bu kamoni abutuku mu bifundwe abulesha bwatudya kwipaana mu kulangwila, apamweka Fumu mu ntumbo yaye, mulombeene ku mulangwila na mashiba etu oso muyiile byoso byadi mwitukitshine.

Mubadiki, weyele namu lukonko, su Ielo Jesu Kilisto **ee bu Fumu obe**. Atukumiina na lutumbu « Anka beyishishe aye nabeene, na kwata efwanika dya bu mpika, batshile efwanika dya bu muntu; Na, basangenwe na nkyebukilo ya bu muntu, beyishishe aye nabeene pakukookyela mpaa na ku lufu, na ku lufu lwa ku nkuluse. Bena Fidipi 2 : 7-8. Twina lutumbu « Ngi bwa kini Efile-Mukulu bamukamishe bikile na bamupeele eshina di kunundu kwa mashina ooso, bwa'shi mwishina dya Yesu enwi dyoso dimukunamine dya kipangwa kya mwiwulu, na kya pa senga, na kya muushi mwa senga, na shi edimi dyoso dyakule'shi Yesu Kilisto Fumu, ku ntumbo y'Efile-Mukulu Yaya » Bena Fidipi 2 : 9-11. Kyakya kinangu ki munda mwetu namu su ? (5) aye namu **Fumwetu su ?**

Pangi atusanganibwa bu Mpyele, baadi amono byabya byabadi awuku bu bishibaadi abitukila kwi Efile-Mukulu, na kwamba'shi : « Nya, Fumu » Mikitshino 10 :14. Kuno kukumiina, kwitupisheene. Su aye Fumu, byabya lwalulo alutungu lwikale shi : Oolo, Fumu » ; byabya su lwalulo : « Nya, kupela » byabya aye ta Fumu ! Fumu akimbi baaba abamusamuna na aba kumiina mwadi bu Fumu na Mwanana. Anka mu byabya nyi mwa tutekala mu myuwa yetu eyendo bena Kilisto ba mu kilombeeno Kipya. Na mukipindji kya tukamwikasha Fumu mu byoso, ta fumu a byoso ; anka mungi muntu tatanga mbalo ya Fumu mu myuwa yetu.